



До спеціалізованої вченої ради Д 41.055.03
Одеського національного економічного університету
Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента
СВІРІДОВОЇ СВІТЛАНИ СЕРГІЇВНИ**
на дисертаційну роботу АВДІЄНКО ЯНИ АНАТОЛІЇВНИ на тему:
**«Субконтрактація як форма маркетингової діяльності промислових
підприємств», представлену до захисту на здобуття наукового ступеню
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та
управління підприємствами (за видами економічної діяльності)**

Актуальність теми дослідження

Економічні реформи, які проводяться в Україні, посилення конкуренції та впровадження досягнень науково-технічного прогресу зіштовхуються на своєму шляху з труднощами, що спонукає промислові підприємства до пошуку інноваційних форм ведення господарської діяльності. Сучасною формою, яка надає можливість різномасштабним промисловим підприємствам більш ефективно налагоджувати виробничий процес є субконтрактація, яка дозволяє мінімізувати витрати та підвищити якість продукції. Однак, аналіз значної кількості наукових праць та досвіду міжнародних компаній щодо впровадження субконтрактації, питання вдосконалення та ефективного використання даної форми сучасної виробничої кооперації є актуальним в умовах становлення інформаційної економіки та потребує подальшого вивчення.

Об'єктом дослідження в дисертаційній роботі визначено процес формування економічно обґрунтованих відносин в процесі субконтрактації між різномасштабними промисловими підприємствами та використання маркетингової складової цих відносин, а предметом - теоретико-методичні основи втілення на принципах цифрової економіки маркетингової функції субконтрактації між промисловими підприємствами різних розмірів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт кафедри маркетингу Одеського національного економічного університету, зокрема за темами: «Маркетингові інструменти інноваційного розвитку економічних систем» - уточнено основні переваги та недоліки субконтрактації, підкреслено маркетингову складову процесу та розроблено методичні основи створення Центру субконтрактації; «Кон'юнктурний супровід та імплементація стратегії просування наукових розробок та промислової продукції на експорт» - запропоновано залучати заклади вищої освіти до організації інфраструктурної підтримки Центру субконтрактації; «Експортно-орієнтована маркетингова діяльність підприємств в умовах

промислової революції 4.0», в якій розглянуто інноваційні маркетингові інструменти, необхідні для забезпечення функціонування субконтрактації; в прикладній роботі «Проведення моніторингу з метою аналізу виробничих потужностей, ринку збуту готової продукції, проблем підприємництва та шляхів їх вирішення (код класифікатора ДК 016-2010 70.10.1 «Послуги головних контор/офісів», ДК 016-2010 73.20.1 «Послуги щодо досліджування ринку та подібні послуги»)» - здійснено маркетингові дослідження промислових підприємств м. Одеси та запропоновано організацію Центру субконтрактації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи, їх достовірність.

В основу наукових положень, висновків та рекомендацій під час виконання дисертаційної роботи покладено фундаментальний аналіз теоретичних засад (автором опрацьовано 196 літературних джерел). Основні теоретичні та практичні розробки здобувача є критичним узагальненням наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців з проблем організації та впровадження субконтрактації в практику різномасштабних промислових підприємств України, а також законодавчі й нормативні акти України, дані Державної служби статистики України, Інтернет-ресурси, матеріали підприємств промисловості. Обробка даних здійснювалася за допомогою сучасних інформаційних технологій.

В процесі дослідження дисертантом використано методи: аналізу та синтезу, теоретичного узагальнення, порівнянь, систематизації та групування, експертних оцінок, картографічний методу та кластерного аналізу, принципах холізму та холістичного маркетингу, економіко-математичного моделювання та ін.

Обрані завдання та методи сприяли розкриттю теми та досягненню мети дисертаційного дослідження. Тому викладені у дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими, достовірними та впливають із результатів власного дослідження автора.

Новизна наукових результатів дисертаційної роботи

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та авторефератом, основними науковими працями дисертанта дозволили визначити найбільш суттєві теоретико-методичні положення, прикладні висновки та рекомендації, що характеризуються науковою новизною, сформульовані автором самостійно та відображають його науковий внесок в теоретико-методичне обґрунтування положень щодо впровадження субконтрактації та забезпечення її маркетингової складової. Серед найбільш значущих положень дисертаційної роботи необхідно відзначити:

1. Удосконалення поняття «субконтрактація» на основі врахування змін ринку в умовах цифрової економіки та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, що надає можливість в розрізі довгострокових коопераційних взаємовідносин між різномасштабними промисловими

підприємствами на основі договору-підряду, трансформувати дане визначення (стор. 38 дисертації та стор. 6 автореферату).

2. Розвиток науково-теоретичних підходів щодо класифікаційних ознак субконтрактації, які не розглядали застосування інноваційних маркетингових інструментів (стор. 64 дисертації та стор. 8 автореферату). Удосконалення цих сучасних міжнародних класифікацій сприятиме формуванню вітчизняними промисловими підприємствами ефективних субконтрактних відносин з сучасною маркетинговою складовою.

3. Удосконалення теоретико-методичних підходів щодо визначення економічного ефекту від впровадження субконтрактації з урахуванням витрат на маркетинг (п.3.3). Застосування субконтрактації дає позитивний результат у вигляді: скорочення витрат на виробництво продукції та маркетингові витрати, налагодження ефективних комунікацій між замовником та постачальником, які вступають в контрактні відносини, застосування маркетингових та додаткових функцій, які можуть дозволити використати можливості страхового маркетингу та маркетингового аудиту, інтернет-маркетингу; інфраструктурної підтримки субконтрактації; формування маркетингу відносин.

4. Розвиток теоретичного положення щодо визначення промислового потенціалу підприємств різних розмірів по регіонах України, а саме промислово розвинених регіонів, які мають скупчення підприємств та найбільший потенціал для розвитку субконтрактації та її інфраструктурної підтримки(п.2.1. дисертації, стор. 10-12 автореферату)..

5. Застосування кластерного аналізу та картографічного методу, що дозволило просторово зобразити характеристику отриманих кластерів, показати скупчення та структуру в промислово розвинених осередках різномасштабних підприємств (п.2.2.).

6. Запропоновані дисертантом гіпотези щодо створення Центру субконтрактації та вдосконалення маркетингової функції, а саме: 1) за підтримки некомерційних організацій; 2) використання міжнародних інвестицій. Потенційним результатом створення Центру субконтрактації є забезпечення його інфраструктурної підтримки та маркетингових функцій (стор. 14-15 автореферату, стор. 138-146, 158-175 дисертації).

7. Теоретико-методичні положення щодо розрахунку економічного ефекту від впровадження субконтрактації для потенційного підприємства-учасника ТОВ «Телекарт-Прилад», що дозволяє проводити розрахунки з урахуванням ризиків, витрат на вступ до Центру та економії на маркетингових затратах (стор. 187-190 дисертації).

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в наукових фахових виданнях

За матеріалами дисертації опубліковано 17 наукових праць (), з них: 8 статей – у наукових фахових виданнях України, 3 підрозділи – у колективних монографіях, у тому числі 1 – у міжнародній, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 6 тез доповідей за матеріалами конференцій різних рівнів. Загальний

обсяг опублікованих праць – 7,91 д.а., з них особисто авторів належить – 5,86 д.а. Наукові праці повною мірою відображають зміст дисертації.

Достовірність та практичне застосування отриманих результатів

Логічна завершеність дисертаційної роботи, апробація результатів дослідження на конференціях різних рівнів підтверджує достовірність та об'єктивність результатів і пропозицій.

Наукові доробки та пропозиції Авдієнко Я.А. щодо визначення доцільності впровадження субконтрактації використано у роботі ПАТ ВО «Стальканат-Сілур» (акт про впровадження №16/437-1 від 14.04.2018 р.). Пропозиції щодо економії витрат на маркетинг, які надаватиме Центр субконтрактації та розрахунок економічного ефекту для підприємств, прийнято до впровадження в практику роботи: ТОВ «Алекс-Агро» (акт про впровадження №184-3 від 22.05.2018 р.), ТОВ «Телекарт-прилад» (акт про впровадження №34/сп від 23.05.2018 р.). Варіативний підхід щодо створення Центру субконтрактації з урахуванням моніторингу аналізу виробничих потужностей, ринку збуту готової продукції та проблем підприємництва міста надано Департаменту економічного розвитку Одеської міської ради (довідка №1569/01 - 41/01 від 31.08.2018 р.).

Окремі положення кандидатської дисертації використовується у навчальному процесі Одеського національного економічного університету під час викладання навчальних дисциплін: «Маркетинг», «Паблік рилейшинз», «Рекламний менеджмент» (довідка № 01-11/855 від 21.05.2018 р.).

Відповідність автореферату змісту дисертації

Автореферат містить всі необхідні складові, а саме відомості про зміст дисертації, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Автореферат лаконічно, у стислому вигляді відображає зміст основних наукових здобутків та результатів дисертаційної роботи та оформлений згідно вимог. Матеріал автореферату та дисертації викладено чітко, послідовно, науковою мовою.

Зміст та завершеність дослідження

Дисертаційна робота є самостійною та завершеною науковою працею, яка в повній мірі відображає наукові положення, підготовлені до публічного захисту, результати теоретичних досліджень та аналіз розрахунково-статистичних даних, а також можливості щодо їх практичного застосування. В дисертації відображено особистий внесок здобувача у вирішенні наукового завдання розроблення теоретичних і методичних засад застосування субконтрактації в сучасних умовах розвитку економіки з врахуванням маркетингових функцій.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому, позитивно оцінюючи дослідження Авдієнко Яни Анатоліївни, варто вказати на деякі дискусійні положення та зауваження, а саме:

1. В табл.1.2. (стор. 33 дисертації) автор наводить порівняльну характеристику основних форм виробничої кооперації, а саме аутсорсингу, франчайзингу, лізингу субконтрактації. Далі наводиться удосконалене поняття «субконтрактація» в сучасних ринкових умовах з урахуванням маркетингової складової. Однак незрозуміло, чи трансформуються інші форми кооперації під впливом інформаційної економіки.
2. Пропонуючи нову класифікаційну ознаку, а саме «використання учасниками субконтрактації інформаційних технологій» (стор.4 автореферату та стор. 63 дисертації), автор вказує на можливість підприємств-учасників субконтрактації використовувати послуги інших підприємств, які надаються онлайн (онлайн - дослідження, онлайн - консалтинг, онлайн - просування). Було б доцільно більш ретельно розглянути такі можливості та особливості і перспективи їх застосування в зв'язку з стрімким розвитком інформаційних технологій.
3. В п.2.3. автором проаналізовано стан економічного розвитку м. Одеса та запропоновано організацію інфраструктурної організації, а саме Центру субконтрактації, однак, не вказано чи можливий такий варіант для інших міст, та що має послужити індикатором відбору.
4. В п.3.2. здобувач пропонує гіпотезу щодо підтримки заснування Центру субконтрактації за рахунок міжнародного фінансування, в тому числі грантових програм, однак незрозуміло на якому рівні має вирішуватися питання стосовно фінансування Центру та який період необхідний для окупності вкладених інвестицій.
5. При розрахунку економічного ефекту від впровадження субконтрактації для підприємства-учасника (стор.187-190), потребує пояснення чому в якості підприємства-постачальника вибрано ТОВ «Євроформат», чи можливо розглядати ще якісь вітчизняні підприємства ліфтобудування України.

Наведені зауваження та висвітлені недоліки не знижують наукової цінності дисертації та можуть стати основою наукової дискусії під час захисту.

Загальні висновки і оцінка дисертації щодо її відповідності чинним вимогам

Дисертаційна робота Авдієнко Яни Анатоліївни на тему: «Субконтрактація як форма маркетингової діяльності промислових підприємств» є самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому рівні, містить нові, не представлені раніше науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують наукове завдання розробки теоретичних і методичних засад застосування субконтрактації в сучасних умовах розвитку економіки з урахуванням маркетингових функцій.

Публікації в повній мірі розкривають наукову новизну дисертаційної роботи, що апробована на конференціях різних рівнів.

За актуальністю теми, ступенем обґрунтованості та практичної значущості, науковою новизною дисертаційна робота на тему «Субконтракція як форма маркетингової діяльності промислових підприємств» повністю відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. зі змінами) та іншим чинним нормативним актам Міністерства освіти і науки України, відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор - Авдієнко Яна Анатоліївна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємств
Одеського національного
політехнічного університету

С. Свірідова

С.С. Свірідова

Землі секретар



Ришук

В. І. Шевчук